

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. I. An forma consecrationis panis solùm consistat in his quatuor verbis
(Hoc est corpus meum.) subindeque nulla alia requirantur ad valide
consecrandum corpus Christi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

ARTICULUS I.

An forma consecrationis panis solum consistat in his quatuor verbis (Hoc est corpus meum) subindeque nulla alia requiratur ad valide consecrandum corpus Christi?

Nonnulli Græci volunt essentialem formam consecrandi panem consistere in hac tota propositione, *Hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur*. Imò alij existimant, ad transmutationem panis in corpus Christi, præter hæc verba necessarium ad adiungendas preces quasdam à SS. Patribus traditas, quæ per invocationem Spiritus Sancti vim habent transmutandi panem & vinum in corpus & sanguinem Christi. Ita docent (teste Sixto Senensi) Marcus Episcopus Ephesus libro de verbis consecrationis, & Nicolaus Cabasilas Thessalonica Episcopus, in explicatione Liturgiæ: à cap. 27. usque ad 30. & Hieronimus Patriarcha Constantinopolitanus, in censura Lutheri cap. 10. cuius mentionem fecimus supra disputatione proœmiali art. 14. Eundem errorem Suarez hic disputatione 58. sectione 3. tribuit Ambrosio Catharino, opusculo de verbis consecrationis. Sed Vazquez disp. 197. cap. 3. num. 27. dicit se in Catharino hanc sententiam invenire non potuisse. Demum Scotus in 4. dist. 8. quæst. 2. §. De secundo, & Angelus verbo Eucharistia primò: asserunt omnia illa verba, *Qui pridie quam pateretur* &c. usque ad finem consecrationis, esse non quidem de essentiali forma, sed planè necessaria, ut forma vim habere possit, subindeque si illa non proferantur, nec panem nec vinum consecrari. Pro explicatione veræ & communis sententiæ.

Dico breviter, in his quatuor verbis, *Hoc est corpus meum*, formam necessariam & essentialem consecrationis panis consistere, subindeque etiam alia antecedentia, vel subsequenda non proferantur, panem in corpus Christi transmutari.

Probatur primò conclusio ratione generali. Illa sola verba sunt de essentiali forma quæ consecratur panis, quæ significant præsentiam corporis Christi sub speciebus: Sed hanc significant sola verba in conclusione posita: Ergo in illis tota forma essentialis consecrationis panis consistit. Major patet, Minor probatur. Nam in primis verba illa, *qui pridie*, nullo modo id significant, ut constat; illa verò, *accipite & manducate*, significant tantum usum & distributionem, quæ non est de necessitate sacramenti, sed aliquid ipsi extrinsecum. Denique quamvis non addatur, *Quod pro vobis tradetur*, significatur præsentia corporis Christi sub speciebus panis. Unde solus Lucas inter Evangelistæ, & solus Paulus inter Apostolos, hæc verba referunt: Ergo &c.

Probatur secundo conclusio specialiter contra Scotum: Illa solum verba necessaria sunt ad consecrandum corpus Christi, quæ Christus protulit conficiendo hoc sacramentum, & Sacerdos profert, ut gerens personam ipsius Christi, ut constat ex Florentino in Decreto unionis. ubi dicitur: *Forma huius sacramenti sunt verba Salvatoris quibus conficitur sacramentum, Sacerdos enim in persona Christi loquens hoc conficit sacramentum*: Sed hæc verba, *qui pridie*, neque à Christo conficiente prolata sunt, neque proferuntur à Sacerdote, tanquam ex Christi persona, sed merè historice, tanquam à Christo dicta: Ergo non sunt necessaria ad consecrandum corpus Christi,

A Respondet Scotus, quod quamvis verba illa, *qui pridie* &c. neque à Christo prolata sunt, neque à Sacerdote ut personam Christi gerente proferantur, sunt tamen necessaria ad consecrandum corpus Christi, per ista verba, *Hoc est corpus meum*: quia Sacerdos dicendo, *Hoc est corpus meum*, loquitur in persona Christi: ut verò Sacerdos significet se tunc in persona Christi loqui, necesse est quod præmittat verba illa, *qui pridie quam pateretur*.

Hoc est præcipuum & ferè unicum Scoti fundamentum, quod facile potest convelli, falsum enim est, quod ut Sacerdos significet se in persona Christi loqui, opus sit ut præmittat illa verba, *qui pridie quam pateretur*: quod probatur à pari: Angelus enim, qui dixit Moyse Exodi 3. *Ego sum Deus Patris tui*, significavit se loqui in persona Dei, & tamen non dixit Moyse, Deum verba illa dixisse. Item quemadmodum dum quis in theatro Regis vestibus indutus, loquitur in persona Regis quam repræsentat, non est opus ut dicat se loqui in persona Regis, quia omnes ex tali circumstantia id facile intelligunt: ita omnes Catholici videntes Sacerdotem in altari, sacris vestibus Christum repræsentantem, facile intelligunt quod loquitur in ejus persona, imò absque tali circumstantia id satis significatur, habità notitiâ quod proferens sit Sacerdos, sicut Legatus intelligitur loqui nomine Regis, habità notitiâ quod sit verè Legatus.

Probatur tertio conclusio specialiter contra Græcos illos, qui asserunt verbis consecrationis addendas esse preces & benedictiones quasdam, ad hoc ut corpus Christi conficiatur: nam ex perpetua Ecclesiæ traditione, immèdiate & post prolata verba consecrationis, Sacerdos panem & vinum consecratum proponit populo adorandum, non solum in Ecclesiâ Latina, sed etiam in Græca, ut referunt Cardines Belsation in libro de verbis consecrationis, & Petrus Arcudius in Concordia Orientalis & Occidentalis Ecclesiæ, libro 4. de Eucharistia cap. 13. Ergo sola verba consecrationis sufficiunt ad consecrandum corpus & sanguinem Christi, nec præter illa, nulla alia preces & benedictiones ad id requiruntur.

Dices, In liturgiis sanctorum Jacobi, Basilij, & Chrysostomi, post verba illa, *Hoc est corpus meum, & hic est calix sanguinis mei* &c. orat Sacerdos, ut panis & vinum fiant corpus & sanguis Christi: Ergo per sola illa verba, panis & vinum in corpus & sanguinem Christi non transmutantur, nili alia preces & benedictiones addantur.

Confirmatur: Divus Basilij in sua liturgia, post eadem verba recitata, vocat panem & vinum *avtrora* corporis & sanguinis Christi, id est symbola seu signa corporis & sanguinis Christi: Sed non deberent ita vocari, si tunc in corpus & sanguinem Christi essent transmutata: Ergo &c.

Ad objectionem dicendum est, in liturgiis illis, vel non peti ut fiat simpliciter corpus Christi, sed ut fiat nobis, id est nobis proficiat, & non venenum sit, culpâ nostrâ, quod debet esse antidotum, & cibus salutaris, ut Græci exposuerunt in Florentino, hac de re interrogati. Vel solum togari Deum, ut licet sermo Christi in voce tranierit, remaneat tamen ejus effectus sub symbolis seu speciebus panis & vini, ut interpretatur Gentianus Hervetus in præfatione operis Cabasilæ à se translata. Similemque ait loquendi modum

modum inveniri apud Marcum cap. 5. de muliere profluvio sanguinis laborante, quæ postea quam à Christo sanata est, ab ipso nihilominus auditur: *esto sana à plaga tua*; ut significaretur quod licet fimbriæ tactus transisset, effectus tamen inde consecutus perseverabat.

10. Aliter liturgias illas interpretatur Cardinalis Bessarion libro supra citato, ubi ait, corpus dominicum duplex esse, verum scilicet & mysticum, & illud quidem ipsius Domini verbis, cujus corpus est perfectè confici; hoc verò quod ipsi sumus, compleri supperadditis Patrum precationibus, quibus post transmutationem panis ac vini in ipsū Christi corpus, Sacerdotes precantur, ut altantes mysterijs, per dignam sacramenti sumptionem, unum cum Christo corpus efficiamur. Quam interpretationem confirmant orationes illæ, quæ statim post consecrationem Eucharistiæ, Basilii & Chrysostomi subnectunt in hæc verba: *Vt omnes qui de uno pane & calice participamus, coadunemur invicem in unius Spiritus Sancti communionem; faciasque accipere sanctum corpus tuum, ut inveniamus misericordiam & gratiam in cætu omnium sanctorum.*

11. Ad confirmationem dico, panem & vinum post consecrationem, à Basilio *ἀντίτροφα* appellari, vel ratione specierum, quæ sunt signum corporis Christi, non vacuum, sed plenum, & continens id quod repræsentat; vel etiam rationem corporis Christi latentis, cujus hoc sacramentum repræsentatio est, ut disputatione proœmiali art. 11. exposuimus.

12. Ex dictis inferes, particulam enim non esse de essentia formæ consecrationis panis. Tum quia nihil confert ad significandum effectum formæ, subindeque per ejus oblationem non mutatur sensus essentialis formæ. Tum etiam quia particula illa habet quidem connexionem cum antecedentibus, ex eo quod reddit rationem præcedentium; sed sicut antecedentia non sunt de essentia formæ, ut jam dictum est, ita nec ipsa particula; quamvis, qui illam omitteret scilicet, sine dubio peccaret mortaliter, sicut & ille qui omitteret antecedentia: *Qui pridie quam pateretur,*

ARTICULUS II.

Utrum omnia verba quæ in consecratione calicis à Sacerdote proferuntur, sint de essentia formæ?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia, & probabilior, ac menti Sancti Thomæ conformior, eligitur.

13. In consecratione calicis hæc in Ecclesia Latina verba à Sacerdote proferuntur: *Hic est enim calix sanguinis mei, novi & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Ubi ly *calix* metonymicè usurpatur, id est continens pfo contento, eo modo quo dicitur, bibe calicem vini, id est vinum contentum in calice; und per verba illa, *calix sanguinis mei*, melius significatur sanguis Christi ut potabilis; quam si diceretur, *hic est sanguis meus*, cum sanguis secundum se non sit idoneus potui. Verba autem sequentia explicant tres effectus passionis & sanguinis Christi. Primus est adeptio vitæ æternæ, quam expecta-

mus veluti hæreditatem per Christi sanguinem, tanquam testamentum morte ejus laetum. Et ad hunc effectum explicandum ponitur *novi & æterni testamenti*; quia testamentum ponitur in una tantum temporalia promittebat, verummodo æternam gloriam; unde etiam in æternam durabit, cum tamen antiquum jam habuerit finem, sicut & bona quæ promittebat. Secundus effectus est fides quæ in ista vita habetur, de qua significatur per hæc verba, *mysterium fidei*, quod enim in nullo Christianæ religionis mysterijs magis elucet, quam in hoc sacramento. Tertius est remissio peccatorum, qui significatur illis verbis: *qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.*

Hæc certa & indubitata sunt apud omnes, sed gravis difficultas est, & celeberrima controversia, an omnes istæ particule sint de essentia formæ consecrationis calicis, subindeque adeo necessaria, ut de præter aliquid ex ipsis, invalida reddatur consecratio; vel talis forma in istis tantum constet, ut talis forma in istis tantum consistat & per consequens per ea tantum vincat sanguinem Christi transmutetur.

Prima sententia asserit solum verba illa, *hic est sanguis meus*, esse de essentia consecrationis calicis, alia verò sequentia, ad majorem tantum explicationem pertinere, & consequenter non merè accidentaria. Ita Suarez, Vazquez, Bello, & alij Recentiores communiter.

Secunda fatetur quidem solum quatuor verba ad essentiam consecrationis calicis pertinere, negat tamen aliam merè accidentalem illam se habere, se vult ea esse de substantia integritate ejus. Ita Cajetanus, Soto, Nino, Johannes à S. Thoma, Marcus à Serra, & plures alij ex recentioribus Thomistis, qui diligenter observandum esse ajunt discrimen quod inter substantiam & essentiam rei reperitur, multum enim sunt substantialia, quæ non sunt essentialia, præbi gratia partes omnes integrantes, pars individua, digitus & c. sunt de substantia hominis, & tamen non sunt de ejus essentia; & apud gravissimos Theologos, satisfactio centies parti substantialis, non tamen essentialis facienti penitentia; & in forma absolutionis, hæc verba, *peccati tui*, centies substantialia, non verò essentialia.

Tertia existimat omnia prædicta verba quæ in consecratione calicis à Sacerdote proferuntur, esse de essentia formæ, & non solum de ejus integritate & substantia, exceptis tribus illis particulis, *æterni mysterium fidei*. Hanc docent Petrus Corneio, & Philippus à S. Trinitate.

Quarta demum asserit, formam consecrationis vini omnia verba supra dicta essentialiter complecti, subindeque si aliquod ex illis præmittatur, non fieri consecrationem sanguinis. Ita Capreolus, Paludanus, S. Antoninus, Sylvester, Tabiena, Viguierius, Petrus Soto, Aravena, Bartholomeus Spina, Magister sacri Palatii, in opusculo de forma consecrationis sanguinis copioseque alij tam domestici quam extranei, quos citat Martinez à Prado hæc dubio 5. §. 2. novissimè subscribere P. Nicolai in scholijs ad articulum 3. hujus questionis, & P. Labat Traditionem 2. disputatione 4. dubio 1. §. 2. Quam sententiam esse valde probabilem, & magne auctoritatis, fatetur Suarez, præcipue propter auctoritatem D. Thomæ, qui pro ea manifestè testatur, unde licet difficilis sit, ob argumetum delumptum.